

75 YIL ÖNCESİNİN ÇOCUKLUĞUMUN KONYA'SI: 1**ÇOCUKLUĞUMUZDA
ÜST BAŞ GIYIMLERİ**

[Bu sayımızdan başlamak üzere bir dizi yazımızı sizlerle paylaşmak istiyoruz. Ele alacağımız konular, günümüzden 75 yıl ve daha öncesinin bir Konyalı çocuğun gözünden yazıya aktarılmasıdır. İl merkezimizin nüfusunun 1950 yılında 40.000 kadar olduğu hatırlanırsa, o günlerde Konya'da yaşayanların ne kadarının hayatta olduğunu tahmin bile edemeyiz. Günümüzün her yaşlısının da o günlerin Konya'sını bildiklerini söyleyemeyiz. Gelecek yazılarımızda aynı dönemin komşuluk ilişkileri, yiyecekleri, çocuk oyunları, bağ ve bahçe işleri, vb. konular ele alınacaktır.]

Doğma büyüme Konyalıyım. Esik söyleyişle merkez ilçenin güneyindeki Fahrünnisa Mahallesi'ne kayıtlıyım. Caddemizin adı ise Çaybaşı... Buralar günümüzde Meram ilçesinin sınırları içinde kalmıştır. Doğum tarihim, hâlâ sakladığım *kafa kâğıdım*da 20 Mart 1939 olarak kayıtlıdır. Ancak bir araştırmaya göre bu tarih 28 Şubat 1939'dur. Genel bir ifade ile değerlendirme yapmamız istenilirse doğum tarihimiz, daha sonra İkinci Dünya Savaşı diye adlandırılacak büyük savaştan altı ay öncedir. Hemen

hatırlatalım, bu savaş Almanların 01 Eylül 1939 tarihinde Polonya'ya girmesiyle başlayacaktı.

Yirmi yaşımdan sonra tam 29 yıl sürecek bir gurbet hayatım olacaktır. İstanbul'da üniversite öğrenciliği (1959 Ekim-1965 Mart), Tokat'ta lise edebiyat öğretmenliği (1965 Nisan-1967 Eylül ve Atatürk Üniversitesi'nde öğretim elemanlığı (Ekim 1967-Eylül 1988). Ve Eylül 1988'den sonra Konya'ya dönüş. Artık yazıp çizmelerimizin ağırlık merkezi Konya olacaktı, oldu da. Tamamlanmasına kısa bir sürenin kaldığı seksen üçüncü yaşımı yeni bir hamle ile tekrar Konya ağırlıklı olarak yaşamaya başlıyorum. Ve sayfayı aralıyorum.

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Bu ilk yazımızın başlığındaki başlıca kelimelerimiz üst baş idi. Acaba bu iki kelimenin sözlük anlamı nedir, iki önemli sözlüğümüze bir göz atıverelim:

üst baş: *a. mec.* Giyecekler, giysiler, giyim kuşam (*Türkçe Sözlük*, 11. bs, Ankara 2011, 2453. Türk Dil Kurumu yayını).

üst baş: *birl. i.* Giyim kuşam, kılık kıyâfet, giyecek, elbise, (İlhan Ayverdi, *Kubbealti Lugatı, Asırlar boyu tarihî seyri içinde Misalli* Büyük Türkçe

Ablam Hayriye Sakađlu
(Karpuzođlu)

Sözlük, 2. bs. İstanbul 2011, 1299, Milliyet-Kubbealtı yayını).

Tanımlara dikkatinizi çekmek isteriz. Aynı kavramı belirlerken tanımlardan birinde sınırların biraz genişletmiş olduğu görülecektir. İlkinde ise son 50 yılda yeniden gündeme taşınan *giysi* kelimesi de değerlendirilmiştir.

Biz, bu tanımın sınırlarını biraz genişletmek isteriz. Özellikle okulların açılma mevsimi ile bayram öncelerinde evlerde başlayan bu üst baş telaşesinin sınırları biraz geniş tutulur. Sadece giyim kuşam çerçevesi için vücudu örtecek olanlar değil ayakları da koruyacak başka bir alışverişin kapısı da açılır. Dememiz odur ki bizim buralarda, üst baş derken *ayakkabı* konusu da ekleniverir.

Aşağıda, siyah beyaz fotoğraf döneminin tozlu raflarından indirebildiğimiz birkaç fotoğrafın üzerinden yola çıkılarak 75 yıl öncesi ve ötesinin değerlendirilmesi yoluna gidilecektir. Biz örnek fotoları ailemizin

albümünden seçmeyi uygun bulduk. Bu fotoğraflar yıllara göre sıralanmıştır. Her biriyle ilgili bilgiler ayrı ayrı sunulacaktır. Okulla ilgili bütün fotoğraflar, günümüzde Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılan Hâkimiyeti Milliye İlkokulu ile ilgilidir. İşte o fotoğraflar:

1. İlkokullu Bir Kızımız: Ablam Hayriye Sakađlu (1927-1959)

Fotoğraf 1936 yılında, galiba ablam üçüncü sınıf öğrencisi iken çekilmiştir. Arka taraftaki siyah perde, fotoğrafın bir sokak fotoğrafçısında çekildiğini göstermektedir. Tanımlamaya önlükten başlamak istiyoruz. İlkokul öğrencileri uzun yıllar siyah önlükle okullarının yolunu tutmuşlardı. Biz de, 1946-1951 yılları arasında beş yıl benzer renklerdeki önlükleri giyinmiştik. Ablamızın önlüğü de Millî Eğitimin Bakanlığı'nın kurallarına uygun olarak siyah idi. Belin sağ ve sol tarafındaki hafifçe kabarık olarak görülen bölümlerin cep olduğunu tahmin ediyoruz. Bizim dönemimizdeki bütün öğrencilerin, öğretmenlerimizin tavsiyesi üzerine iki mendil taşımaları isteniliyordu. Bu ceplerin de o mendiller için olduğunu tahmin ediyoruz.

Belindeki kuşağa gelince... Hatırladığımız kadarıyla bizim beş yılı birlikte okuduğumuz kız arkadaşlarımızın bellerinde böyle, birazca da enli birer kuşağın olduğunu söylememiz doğru olmayacaktır. Galiba bizim kızlarımızın kuşakları önlüğün renginde ve oldukça ince idi.

Ve çanta... Günümüzde daha ana okuluna giden bebelerin bile, moda-ya uymak amacıyla sırtlarına aldıkları çantamsı nesnelere hatırladıkça eskilerin ne kadar masum olduklarını anlıyoruz. Bu çantaların içinde kalem kutu (su) yok, sadece bir iki kalem vardır. Ve elbette defterler, kitaplar, dergiler...

Yeri gelmişken bu çantaların bazı görevlerinin (!) olduğunu da hatırlatmak isteriz. Eğer okulumuza biraz

erken gelmiş ve de ana binaya giriş kapısı henüz açılmamışsa çantamızı yere koyar, bir sandalye gibi üzerine otururduk. Hatta biz yaramaz erkek öğrenciler zaman zaman çanta savaşı yapardık. İki öğrenci karşı karşıya gelir, biraz geri geri giderek (yani gerim alarak) hızla yüz yüze gelir, çantalarımızı tokuştururduk (!) Kimin çantası eskice ise, en azından bir yerlerinde gevşeme meydana gelirdi.

2. Küçük Saim Bağ Korkuluğuyla: 1944

Fahrünnisa Mahallesi Çaybaşı Caddesi üzerindeki evimizin arkasında uzayıp giden bir bahçe ve bağımız vardı. Oralarda çiçek yetiştirilir, sebze *avarları* oluşturulur ve devamında da çokça ağacımız bulunurdu. En geniş alanı ise üzüm bağımız oluştururdu. Oralarda onlarca meyve çeşidi bulunurdu. Kayısı ve eriğimizin en az üçer beşer türü vardı. Üzümlerimiz ise alabildiğince çeşitli idi. Belki türlerinin sayısı altıyı yediyi bulurdu.

İşte bu bahçemizin bitip de üzüm bağlarımız başladığı ortama bir korkuluk konuluyor. Amaç kuşları ürkütüp kaçırmak değil, biz çocukların bağa girmesine engel olmak. Haklıydılar. O üzüm çubuklarının arasında kaplumbağalar neyse de yılanların bile yaşadığını gözümüzle görmüşlüğümüz vardı. O korkuluk bir yerden sonra biz çocuklar için yasak bölgenin başlanışın gösterir gibiydi. Rahmetli babam beni hangi veya kimin fotoğraf makinasının karşısına geçi-rip de bu pozu vermemi sağladı, bilmiyorum.

Şimdi, bizim bu fotoğraftaki giydiklerimize eğilmenin zamanı... Üzerimde uzun kollu bir gömlek... Acaba ona gömlek mi diyorduk yoksa işlik mi? Hatırlamamız oldukça zor. Dikkati çeken husus ise gömleğimizin yakasının olmaması... O yıllarda bu tür kıyafetler evlerde dikilirdi. Rahmetli ablamın Singer marka bir dikiş makinasının olduğunu çok

Bahçe korkuluğu ile Saim

iyi hatırlıyorum. Büyük bir ihtimalle Sümerbank ürünü bir dokumadan dikilmiş olmalı.

Pantolonumuza gelince... Günümüzde ütüsüz pantolonlar için kullanılan bir benzetme vardır, tam ona uygun: *Boru gibi*. Elbette evimizde, o dönemin şartlarına uygun ütümüz vardı da biz çocukların sokakta veya bahçede oynarken giydikleri pantolonların ütüye ne gereği olacaktı ki!

Ya ayaklarımdakiler? Anlı ve de şanlı *mes lastik!* Şimdiki pek bilmez de yaşlılık basamağına tırmananlar hatırlayacaklardır. Hatta bazıları bu ikiliyi kullanmış da olabilirler. *Mes*, çorabımızın üzerine giydiğimiz bir iç ayakkabı idi. Onun üzerine

de *lastik* giyilirdi. Şaşon kelimesini bilen veya hatırlayanımız kaldı mı ki? İşte bu üstteki *lastik* bir tür *mes*'imizin şasonu idi. Ne yazık ki genel ağ yararlandığı kaynaklardaki şason için farklı anlamlar yüklüyor. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için günümüzde *galoş* adı verilen ve daha çok müzelerle hastanelerde kullanılan benzer giyeceği hatırlamamız gerekecektir. Ve bir hatıra:

Yıl 1949 olabilir... Belki bir aşağı, bir yukarı... Ulurmak Caddesi'ni geçip çarşı tarafına doğru gidiyorum. Yağmur yavaş yavaş yağıyor. Karşılaştığım orta yaşlı bir hanım ise şemsiyesinin altında dikkatlice yürüyor. Ayağındakiler ilgimi çekti. Topuklu bir ayakkabı ve onun üzerinde, adının sonradan şason olduğunu öğreneceğim tek düğmeli bir ikinci ayakkabı! Tabii o bir ayakkabı değildi, asıl ayakkabının çamurla temasını önleyen ve onu koruyan bir ikinci ayakkabı idi. Yıllar sonra İzmir Karşıyaka'daki büyük bir mağazada bazı erkek ayakkabılarının da bu tür üst giyeceklerle satıldığını görecektik.

Mes, daha çok Kapı Camii civarındaki esnaflardan alınırdı. *Mes* çeşitleri önceleri çaprazlı idi. Her *mesin* en azından dört çaprazı bulunurdu. Yolda yürürken, bazen çözülen çaprazlar karşılıklı olarak bir biriyle temas geçince yere kapaklanmanız kaçınılmazdı. Onun için yıllar sonra *fermuarlı mes* türleri piyasaya sürüldü.

Lastiklerin özgün markaları *Gislavet* idi. Zamanla edinme sıkıntısı çekilince yerli üretime geçildi. Bunların markası ise asıl adı hatırlatır gibiydi: *Cızlavik*. Aslında bizim insanımız özgün adı da *Cızlavet* ve *Cislavet* şeklinde söylüyordu.. Araba lastiği markası olan *Gislavet*, aslında İsveç'te aynı adı taşıyan bir bölgede üretilmekte idi.

Biz Konyalıların ilgisini çekeceğine inandığımız bir bilgiyi de yeri gelmişken iletmek isteriz. Yeni Meram Yolu üzerinde *Lastik Durağı* adıyla

*Okula başladığı yıl
(Eylül 1946)*

bilinen bir dört yol ağızı vardır. Uzun yıllar önce bu yolun başında, günümüzde Ziraat Bankası şubesinin bulunduğu noktanın ilerisinde lastik üreten iş yerleri vardı. Bunun sonucu olarak da o yıllarda o bölgeye bu ad verilmişti.

3. İlk Vesikalığım İlkokula Kayıt İçin Çekilmişti: 1946

Bu fotoğrafımızı, bulunabilen en eski veya ilk vesikalığımız diye adlandırıyoruz. İlkokula kayıt olmak için çekilmiş... Sade bir fotoğraf. İlgimizi çeken yönü ise gömleğimizin yakalı olması... Okula kayıt kuralları arasında nelerin yazılı olduğunu bilmiyoruz. Tabii bir süre sonra siyah önlük ve beyaz yaka ile okul koridorlarında dolaşacaktık.

Hemen hatırlatalım. O yıllarda okul kapısında fotoğraf çektirmek, kamera ile görüntü almak gibi günümüzde moda olan durumlar söz konusu bile değildi.

4. Dönemin Modası: Sandalyeli Fotoğraf: 1950

Yıllar ne de çabuk geçiyor. Bayağı büyümüşüz. Sırtımızda ise o yıllarda *muşamba* adını verdiğimiz bir üslük var. Daha *trençkotların* adı bile yok.

Dördüncü sınıfta

Katlanabilen *nylon yağmurluklar* da öyle...

Babam ile ağabeyimin iş yerleri *Tellal Pazarı*'nda idi. Aziziye Camii ile Sarraflar Yer Altı Çarşısı'nın arasında... Burası vaktiyle sipahi askerlerinin kaldığı mekân olduğu için adı resmîyette *Sipahi Pazarı* diye geçer. Halkımız ise be adı biraz da Konya ağzına uydurmuşlardır: *Isba Bazarı*... Rahmetli anneciğim hep böyle söylerdi.

Tellal Pazarı'nda haftanın altı günü *müzayede* kurulurdu. Oradaki bir resmî birime satılmak için getirilen eşyalar ertesi gün *tellallar* aracılığıyla açık artırma yöntemiyle satışa sunulurdu. Sorumlu memur Naci Amca idi. *Tellallar* ise Mustafa ve Reşat Amcalar ...

Bir gün satış için getirilenler arasında o *muşamba* da varmış. Bizimkiler bunu görünce artırmaya katılarak benim giymem için satın almışlar. Birkaç yıl, boyumun iyiden iyiye uzamasına kadar her kış mevsiminde bu *muşambayı* giydim. Dikkat edilirse kollar biraz uzun ve sol kolumda bir kıvrıma görülüyor. Kuşak ise

**Şehadetnamemizdeki
Vesikalık Fotoğraf: 1951**

asıl görevi ne ise onu yapıyor: *Muşambayı* daraltmak veya gevşetmek..

Bu kıyafetimin içinde, üst taraflarda beyaz yakamız görülüyor. Ne hikmetse, yakamızın altında siyah önlük görülüyor da beyaz bir giyecek görülüyor. Acaba havaların soğuk olması sebebiyle beyaz bir kazak filan giymiş olabilir miyim!

Başımızdaki şapka bizim değil. Bizim dönemimizde bu tür şapkaları ortaokul ve lise öğrencileri giyerdi. Bize göre fotoğrafımızı çeken amca, hazır aksesuarları arasından bir şapkayı başımıza kondurmuş olmalı. O yıllarda, alfabe kitabımızda ilkokul çocuklarının çizimleri verirken başlarına *kep* adı verilen bir başlık bulunurdu..

Ayaklarımız yine *mes* ve *lastik* ikilisi ile korunuyor. *Mesin* üzerinde görülen beyaz ortam, rahmetli cici ninem Safiye Sakaoğlu'nun ördüğü bir çift *yün çorap*... Henüz *nylon çorap* modası çıkmamış olmalı!

Bizim asıl merak ettiğimiz şey nedir, biliyor musunuz? Acaba bu *muşambanın* altında pantolon türü nasıl bir giyeceğimiz vardı? Bir kere

ütüsüz bir giyecek olmalı. Bize ütülü kıyafet dayanır mı hiç?

5. Şehadetnamemizdeki Vesikalık Fotoğraf: 1951

Zaman su gibi akıp gitmiş ve biz artık Hâkimiyeti Milliye İlkokulu'na veda etmeye hazırlanıyoruz. Hepimizden son günlerde çekilmiş fotoğraflarımızı istiyorlar. Öyle ya diploma defterine bir fotoğraf, şehadetnamemize ikinci bir fotoğraf... İşte sizlere, günümüzde *diploma* adı verilen belgenin kaydedildiği defterin bizimle ilgili sayfası... Bu fotoğrafın konumuzla ilgili iki yönü var, onları sıralayverelim.

Biraz kaykılmış olsa da yine bir beyaz yaka... Onun düğmesinden aşağıya doğru sarkan nesne de herhalde süs olmalı... O, muhakkak ki ablamız Hayriye Hanım'ın işi olacak. Öyle ya, evin tekne kazıntısını süsleyip püsleyip okula gönderenlerden biri de o...

Önlüğümüze gelince, o yine siyah değil, basbayağı açık bir renk... Fotoğrafın çekildiği seyyar amcanın zeminindeki renken sonra bizim önlüğe neredeyse *kar beyazı* diyesimiz geliyor. Bize o önlüğü giydirenlerin hiç biri hayatta değil, soracak kimsemiz de kalmadı.

6. Mezuniyet Yolunda Topla fotoğraf: 15 Mayıs 1951

Artık demir almak günü geliyor.

'Hele şu 5 A'lıları da göndermeden önce bir fotoğraf çektirelim' demiş olmalı büyüklerimiz. Dışarıdan davet edilen bir amca, bizleri okulumuz arka giriş merdiveninin basamaklarına sıralayıvermiş. Çömelenler ve üç buçuk sıra...

Fotoğrafa dikkatlice bakılırsa önlüklerin renklerinde birlik sağlanamadığı görülecektir. Öğretmenimiz Zekiye İzgi ile baş öğretmenimiz (müdür) Baha Gönenç'in arasındaki beş kız arkadaşımızın üçünün önlüklerinin rengi öbür ikisinin önlüklerine göre neredeyse beyaz diyebileceğimiz bir tonda... En arkanın solunda yer alan ben Saim Sakaoğlu'nun önlüğü de açık tonda olanlardan. Demek ki bu renk tonu konusunun üzerinde fazla durulmamış.

Yakalara gelince... Ön sıradaki beşli kız arkadaşlarımızın yakalarındaki farklılıklar gözden kaçmamaktadır. Ayrıca başöğretmenimizin hemen yanındaki erkek arkadaşımızın yakası da, bizim yukarıdaki fotoğrafımızdaki yakaya benziyor. Ne yazık ki bizim yakamız bir kız arkadaşımızın kurdelesinin arkasında kalıvermiş.

Fotoğrafımızda sadece bir arkadaşımızın ayakkabısı görülüyor. Ayaktaki ilk sıranın solundaki kız arkadaşımızın siyah renkli bir ayakkabı giydiğini görüyoruz, ancak şekli konusunda bir şey söyleyemiyoruz.

Fotoğrafımızın en arkasında yer alan hanım ise, görevli müstahdemin eşidir. Biz kocasına *dede* derken bu hanıma da *nine* derdik, hatırlatıverelim. Bu aile, okulumuzun bodrum katındaki bir odada kalıyorlardı.

* * *

Fotoğraflara bağlı kalarak veremeye çalıştığımız üst baş ile ilgili bilgileri başka fotoğraflarla da zenginleştirebiliriz. Bu satırlara konu olan fotoğraflarımızı çektirip günümüze kadar gelmesini sağlayan bütün büyüklerimizi saygı ve rahmetle anıyoruz.

1923'TE KONYA'DAKİ SELÇUKİ ASAR-I BAKİYESİ NASUHİ ESAD

Yayına
Hazırlayan:
Ahmet
Çelik

Asyayı vusta (orta asya) milletlerinin tarih-i kadimi pek mazlum (karanlık) olmakla beraber malumdur ki Moğollarla Türkler burada büyük bir rol oynamışlardır. Yekdiğerine karşı mütemadiyen hal-i mücadelede olan bu iki millet Hristiyanlığın ilk asırlarında meydana çıkıp Çin ile Asya'nın garp sahili arasında uzanan vasi' (geniş) arazide icrayı hükme çalışmışlar, hatta birkaç defa Avrupa'yı istilaya teşebbüs etmişlerdir.

Bir Türk kabilesinin Selçuk namındaki reisi, parlak muvaffakiyet harbiyeyi müteakip gayri malum bir devirde bilahare pek ziyade kesb-i nüfuz eden bir hükümdarlık tesis eylemiştir. Bu aile-i hükümdari, on üçüncü asr-ı miladide İran'a Azarbeycan'a, Irak-ı Acem'e, Irak-ı Arab'a, Bağdat'a ve Asya-yı suğranın büyük bir kısmına hükmediyordu. Fakat bu büyük imparatorluk sonraları inkisama uğradı ve

hükümü on ikinci asır bidayetinde yalnız Anadolu'ya inhisar etti. Sultan Süleyman tarafından 1076 senesinde zapt edilen İkonium şehri "Konya" namı altında, payitaht edildi.

On üçüncü asır, Selçuki medeniyetinin hadd-i kusvasına tesadüf eder. Selçuk Türkleri yaptıkları harpler esnasında İran ve Arap tesciri altında kalmışlardı. Asya-yı suğrada istikrar eden Yunan imparatorluğunun komşusu olan Selçuk Türklerini Bizans Sarayı cezb etmek pek tabii idi. Nitekim Selçuk Sultanları defaatla İstanbul'a gitmişler hatta orada izdivaç etmişler ve al-i Selçuktan en meşhuru Alaeddin Keykubat on bir seneden beri orada imrar-ı hayat etmekte iken Keyhüsrev'in vefatı üzerine ra'skâra geçmiştir. 1219. Alaeddin'in teşvikiyledir ki Konya birinci derecede bir edebiyat, felsefe ve sanat merkezi olmuştur.

İran 1225 tarihlerine doğru müthiş bir Moğol istilasına maruz kalınca bir çok âlim ve sanatkârlar kalkıp Konya'ya gelmiş ve orada tavnun etmişlerdir.

Şemseddin Tebrizi, Sadreddin Konevi, Celaleddin Rumi, şah eserlerini Konya'da vücuda getirmişlerdir. O esnada tesis edilen mevlevi dergahı, din nokta-ı nazarından, alem-i İslam üzerinde, bu günlere kadar icray-ı tesir eylemiştir.

Yetmiş senelik bir müddet zarfında bütün Selçuk İmparatorluğunun her tarafı harikulade abidatı ile dolmuştur. Yalnız payitahtında değil Sivas, Tokat, Diyarbakır, Kayseri Divriği, Antalya gibi vilayet şehirlerinde nefis ziynetler, kitabeler ve girift çiçeklerle süslü muhteşem kapıları, mineli tuğladan zarif minareleri İran mamulesinin en güzelleriyle kabil-i kıyas çinileri havi camiler ve medreseler inşa edilmiştir.

ŞİMDİKİ ŞEHİR: KONYA

Konya, Asya-yı suğranın ortasında yüksek bir yaylada, 1027 metre irtifamda mebnidir. Yazın son derece sıcak, kışın şiddetli soğuk ve pek yabis (kuru) bir iklimi vardır. Meram, sularıyla bol bol sulanan civarı, etrafında göz görebildiği kadar uzanan düz çöl ile tezat teşkil eden mebzul nebatatı havidir.

Mamafih şimal-i garbisinde "Kalhal" dağları Silsilesi ufukta belirilmekte ve bu kuru ovanın yeknesaklığı ihlal etmektedir.

Konya mühim bir vilayetin merkezi olmakla beraber metruk (ihmal edilmiş) bir şehir hissi verir. İnsan bu şehrin seksen bin kişi ihtiva ettiğine güç inanır. Ahalisinin kısm-ı azamisi (büyük çoğunluğu) Türk'tür. Ermenilerle Rumlar ayrı mahallelerde otururlar.

Türk evleri kerpiçtir ve damları düzdür.

Sokağa, daima kapalı duran kapılardan başka menfezleri yoktur. Bütün hayat dâhilde, bir avlu veya bir bahçenin etrafında dizilmiş odalarda temerküz etmiştir. Bu İstanbul ile alel umum sevhildeki (sahillerdeki) birkaç katlı birçok pencerele evlerinkinden büsbütün başka olan Arap ve Acem evlerinin maruf taksimatıdır.

Evlerin duvarlarıyla mahdut olan sokaklar mağmum ve sakinidir. Bununla beraber şurada burada güzel çeşmeler, serin gölgelik meydanlar vardır ki kadınlarla çocuklar gevezelik ede ede gelip su alırlar.

Bazen koyu mavi semada bir caminin kubbesi, bir kubbenin sivri zil'alleri veya renkli ince bir minare irtisam ederek şehrin bazı noktalarına pek şayan-ı temaşa (seyredilmeye değer) bir manzara verir.

Şehrin ortasındaki çarşı, şarkı

tanıyan için hiçbir hususiyeti haiz değildir. Başlıca caddesi, etrafına kahvehaneler ve birkaç resmi bina bulunan Hükümet Konağı meydanında nihayet bulur.

Eski abidattan kalma taşlarla inşa edilmiş olan Hükümet Konağı hal-i hazır mimarisinin biçare bir numunesi olan pek çirkin bir bina-
dır.

Biraz ileride Mevlevi dergâhına tesadüf olunur. Fidanlar ve çiçeklerle müzeyyen bir dehlizden erkânın odalarına, semahanelere ve tarikat piri Celaledin Rumi'nin muhteşem türbesine gidilir. Yeşil çiniden yüksek bir ehram ile müte-
nevviç olan bu son binanın girişinde parlayışı beklenilmeyen bir tesir icra eder. Ne defaatle tadilata uğrayan bu zaviye, ne de civarda bulunan ve aralarından en vasii (genişi) büyük Mimar Sinan'a atf olunan camiler büyük bir kıymet-i sanatkarane arz etmezler.

Konya bir vilayet şehri olmakla beraber vaktiyle bir merkez-i dini bulunmak dolayısıyla oldukça ehemmiyete haizdi.

İlahiyat tahsili için pek uzaklardan hatta Hindistan'dan buraya gelen 25 bin kadar talebenin iskân ettiği birçok medreseleri vardı. Taksimat itibarıyla yekdiğerine benzeyen bu medreselerin merkezlerinde bazen epeyce vasi' bahçeli avlular ve bu avluların etrafında da küçük tahta direklere müstait kemerler altında pek sade talebe hücreleri vardır. Her odanın önünde, kemerlerin altında inşa edilmiş olan taraçalar açık havada uzanıp çalışmaya müsaittir.

Bağdat şimendiferlerinin inşası şehrin garba (batıya) doğru tevsinin intaç etmiş ve mevki (istasyon) civarında yeni bir mahalle teşkil eylemiştir. Otellerle birkaç dükânın bulunduğu bu mahalde, sabah ve akşam trenlerinin gelip gitmeleri dolayısıyla biraz faaliyet gö-

rülür.

Küçük bir tramvay, şimendifer garını hükümet konağı meydanına vasıl eder.

SELÇUK ABİDELERİ: SULTANLAR SARAYI

Şimdiki şehrin şimali garbisinde on üçüncü asır Konya'sının merkezi olmak icat eden bir tepecik yükselir. Büyük bir kısmı, yekdiğerini müteakip inşa edilmiş mebaninin bakaya-
sıyla teşkil etmiş olan bu tepecik zirvesinde Alaeddin Camii'nin cazip ve merak-aver hayali irtisam eder. Bu gün hemen kâmil harap olan Selçuk Sultanları sarayı bu camiin yanında bulunuyor ve elyevm (bu-

Kılıçarslan Köşkü

Alaaddin Cami içi

gün) tamamen meydandan kalmış olan diğer bir takım ebniyeler (yapılar) da bu tepenin üzerinde bulunmak lazım geliyordu.

Burada yapılacak olan harfiyat (kazı) semere-bahş olacaktır. Zira da burada yalnız on üçüncü asra mahsus mebani (binalar) değil Sen Poul'un ikamet etmiş olması hasebiyle Hristiyanlarca da meşhur olan ve "Garakurumen" devrine ait bulunan "İkoniumun" bakiyesine de tesadüf edilir.

Sultanlar sarayından 1913'de yalnız bir duvarı kalmıştı ve o da pek fena bir halde idi. 1835 tarihinde Konya'ya gelmiş olan Fransız mühendisi ve asar-ı atika mütehasısı Texsier taksimat-ı umumiyesi İstanbul'daki eski sarayinkine müşabih olması iktiza eden Sultanlar Sarayının salonlarından birçoğunun mevcut olduğunu müşahede etmiştir. Köşkün çinilerindeki kitabelere nazaran inşasını emreden Sultan Kılıçarslan'dır.

Alaaddin Cami

ALAADDİN CAMİİ

Kısm-ı azamı (büyük bir kısmı) Sultan Kılıçarslan tarafından inşa ettirilen bu cami ismini taşıdığı Birinci Alaaddin Keykubat tarafından ikmal ettirilmiştir. Oldukça iyi muhafaza olunmuş ve otuz sene kadar evvel icra kılınan tamirattan şekli fazla bozulmamıştır.

Gayri muntazam bir şekilde olan camiin tulu (uzunluğu) 85 ve arzı (genişliği) 57 metredir. İhtiva ettiği mahfelleri muhtelif zamanlarda vuku bulan ilavatin (ilavelerin) mahsulü ve bunlardan kadimi de -anlaşıldığına göre- kubbesiyle mihrabı çinilerle müzeyyen olan kubbeli salondur. Siyah ağaç zarifane naht edilmiş olan minber Mekkeli bir sanatkârın şaheseridir.

Şark ve garb taraflarındaki mahfeller, tavanların istinat ettiği kemerlerle yekdiğerine merbut Bizans sütunlarıyla müteaddit ma'berlere (bölümlere) ayrılmıştır. Bu taksimat, Şam Kurtuba camileriyle ve Kahire'deki camilerin taksimatının aynıdır.

Fakat muhtelif duvarlarda icra edilen tamirat ve tadilat dolayısıyla Mekke'ye teveccühü vazih değildir. Bu da icra ettiğimiz harfiyattan anladığımızı nazaran camiin ilk kısmı inşa edilirken eski bir binanın ve belki vasi' (geniş) bir Bizans kilisesinin temellerinden istifade edilmiş olmasından ileri gelmiş olacaktır.

Camii dâhilinin tesirat-ı umumiyesi, tavanın istinat ettiği sütun ormanlığından dolayı, biraz karışıktır. Çoğu eski ve pek güzel olan halılar

-alelhusus güneş vurduğu zaman pek latif bir ahenk eksan husule getirir.

ŞARKTAKİ TÜRBE

Denildiğine nazaran Alaeddin-i Selçukiyenin (1219-1236) Keyhüsrev'in (1204-1220) Kılınç Arslan'ın (1263-1292), ailey-i hükümdariyenin ve iki baltacının mezarlarını havidir.

Bu türbe on zılalı (dilimli), dahilen müdevver ve kubbesi – İran ve Ermenistan'dakiler gibi – ehamvaridir.

İçindeki çini sandukalar, zirnik taşı mavisi zemin üzerine beyaz kabartma kitabelerle mesturdur.

Burada, hacılar tarafından hediyeye edilmiş parlak halılar vardır ki rengârenk sandukalarla ve pek sade yüksek hücrelerle müzeyyen beyaz duvarlarla mes'ud bir tezat teşkil ederler.

Türbenin cidar-ı hariyecisi (dış duvarları) dikkatle yekdiğerine geçirilmiş tastandır. Kubbe vaktiy-le çinilerle mesturmuş (kaplı imiş).

Sekiz köşeli olan ikinci türbe sanki eskiden beri damsızdır. Mermerden masnu' ve teferruatı gayet ince ve çok güzel oymalarla müzeyyen zarif bir binadır.

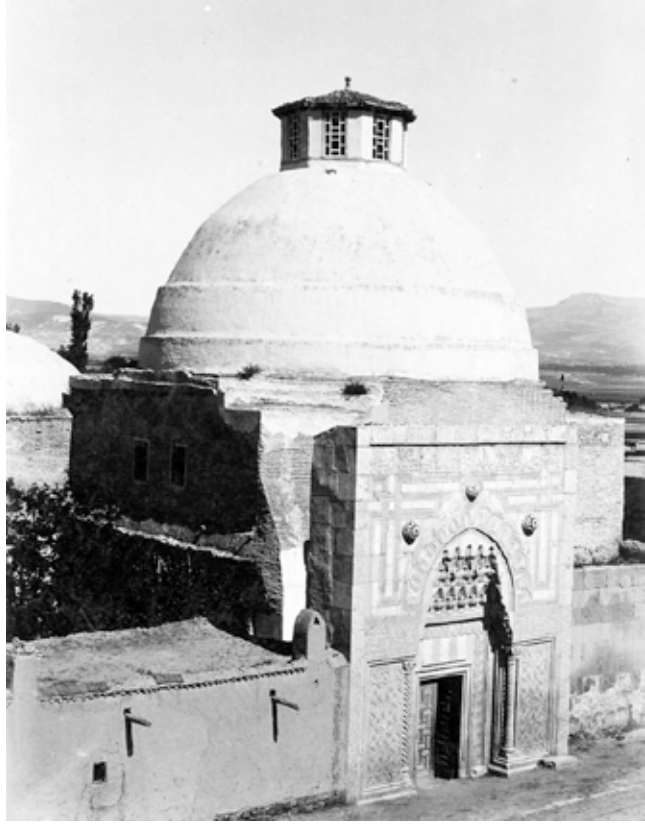
Camiin şimalinde, cephey-i asliyenin arkasında büyük bir kabristan vardır. Bu cephe, daha doğrusu bu müzeyyen duvar, mürur-u zamanla altın renginde bir pas tutmuştur. Üzerindeki Camiin Alaeddin'i Selçukî tarafından ikmal edildiğini haki Arapça kitabeleri çerçeveleyen yer yer motifler vardır. Mimar eserini imzalamıştır: "Şamlı Muhammed bin Havlan". Vaktiy-le medhalin (girişin) bulunduğu bu cephe hemen oracıktaki Selçuki sultanlarını sarayının medhaliyle hem ahenk olmak lazımdır.

KARATAY MEDRESESİ

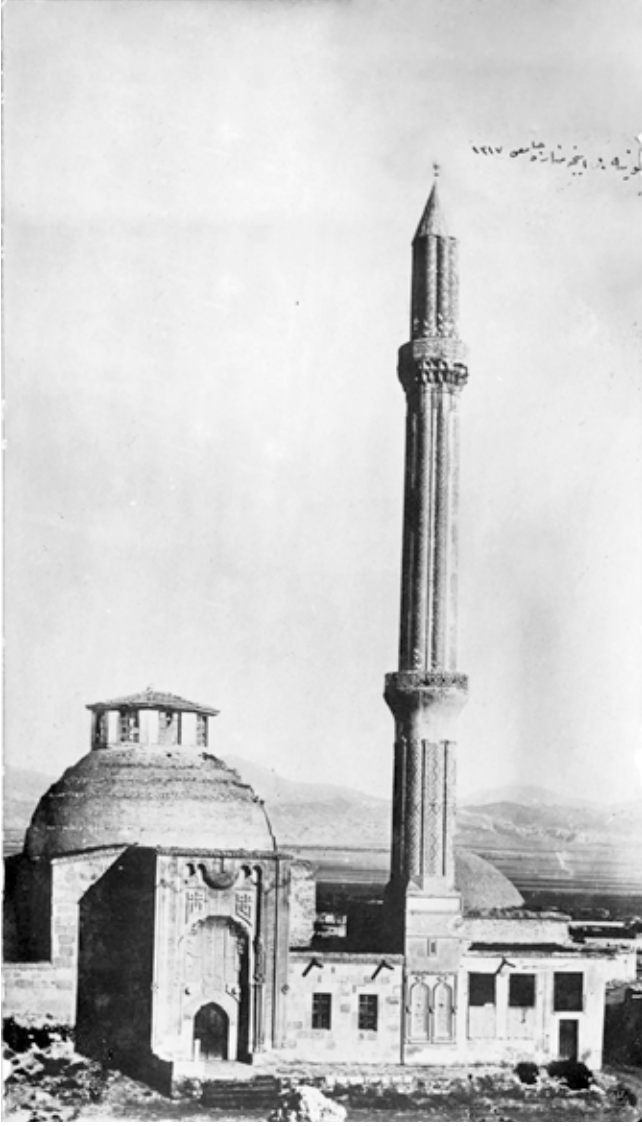
Tepecikten şimale doğru inerken küçük bir sokağın içinde mermerden muhteşem bir kubbeye tesadüf olunur. Bu kubbe ikinci kayı hanın maiyeti erkânından Karatay'ın tesis ettiği müessesedir.

Pek sade binanın planı, on iki kadar talebe hücreleriyle çevrilmiş bir merkezi salonu ihtiva ederdi. Dipte mescid vazifesi gören livan'ın bir güzel İrani kemeri vardı. Bunun tarafından kubbeli iki oda bulunuyordu. Bütün bunlardan elyevm mevcut olan işte bu iki odadan biridir ve medrese banisine türbe hizmeti görmektedir.

Bilahare vuku bulan tadilat esnasında talebe hücreleri yıkılarak şehrin diğer medreselerinde olduğu gibi – daha cenupta – bahçeli bir avlunun etrafında ihya edilmiştir. Orta oda kabili tasavvur olan kubbesinde firuze mavisi ve koyu efla-

Karatay Medresesi

İnce Minare Medresesi

tun hutut-u müstakime ile yekdiğere asıl edilmiş enfes tezyinat-ı verdiye mevcuttur. Bunun altında temiz bir kufi hat ile sure-i Fetih yazılıdır.

Yanıdaki odada Karatay'ın tahattan yapılmış olan sandukası bu ihtişam karşısında pek sefilane bir manzara arz eder. Bu sanduka vaktiyle çiniden olmak ve bilahare-kadim çini tacirlerinin hırsı tahrik eden – diğer Selçuki şaheserleri gibi ortadan kayıp olmuş bulunmak lazımdır.

İNCE MİNARE MEDRESESİ

İnce Minare Medresesi Karatay Medresesi nev'indedir. Mamafih daha iyi muhafaza olunmuştur. Şimal tarafını vaktiyle müstakil küçük bir cami işgal ederdi. İnce Minare ismi, 15 sene kadar evvel yıldırımla kısmen yıkılmış uzun bir minarenden gelmektedir. Bu zarif minareli tuğlardan nukuş ile müzeyyendi istilakatiyef şeklinde müsenedelerle tutturulmuş şerefeler, minarenin zarafetini ihlal etmeksizin bunu birkaç yerinden boğuyordu. Ne saadettir ki medreselerin kubbeleri ve küçük cami ile beraber şayan-ı temaşa bir külliye teşkil eden bu minarenin bir kaç nadir fotoğrafı kalmıştır.

Medresenin medhali (girişi), yekdiğerini kat eden kitabelerden, Arap-kari tezyinattan ve - Ermeni tesiriyle olacak- kaba çiçeklerle mürekkep gayet serbest müzeyyenat ile meşhurdur. Medrese, Konya civarında diğer bir takım mebaninin mimarı olan Kelük bin Abdullah tarafından inşa edilmiştir.

SIRÇALI MEDRESESİ

Sırçalı Medrese'nin hususiyeti kubbeli bir orta oda yerine merkezinde üzeri açık bir avlusu olmasıdır. Bu hususiyet nazar-ı dikkate alınmadığı takdirde taksimat-ı sairisi itibarıyla diğer medreselerden farklı değildir. Avlunun etrafından hücreler ve dibinde -iki yanında kubbeli iki oda bulunan- livan vardır. Livan kemeri fazlaca harap olmakla beraber pek azametlidir. Cusurane bir açıklığı haiz olan İran-kari kavsi, elyevm yalnız alt kısmı mevcut olan kitabeli bir çini çerçevden müteşekkildi. Bu Şayan-ı hayret eser, Türkistan hududu civarındaki Tus şehrinde bir İranlı sanatkârın imzasını taşımaktadır.

Karaman Caddesi üzerinde bulunan bu medresenin hususiyeti İnce Minare Medresesinin mimarı

tarafından tasvir edilmiş güzel bir medhaldedir.

Bu medhalin üstünde istalakiyet şeklinde müstenitlere dayanan büyük bir şerefe nazarı dikkati celp eder. Şerefenin tarafını bir nevi azim bir çerçeve teşkil eden ve tam yükselmekte iken birbirine karışıp sonra ufki olarak tekrar kısmı fevkaniye avdet eden kitabelerle müzeyyendir. Minelenmiş tuğlalarla süslü iki minare şimdi yalnız bir tanesi mevcuttur – bu medhale cazip bir manzara verirdi. Aşağıda arap-kari motifleri hamil kadim sandukalar, çeşme hizmeti görmekte idi.

Arka tarafta hali hazır mimarisinde inşa edilmiş cami vardır. Daha ileride bulunan Sahip Ata'nın türbesi çiniden muazzam sandukaları havidir.

Sahip Ata, 1285 tarihinde vefat etmiş olan Fahreddin b. Hüseyin'in sehavetine (cömertliğine) kinayeten verilmiş bir lakaptır.

SADREDDİN KONEVİ

Bunlar şehrin garp (batı) tarafından sakin bir sokakta mebnidir. Asır-dide ağaçların gölgelediği bu türbe sükûnetiyle, İran'ın en büyük mutasavvıflarından istirahat-gâh abidesi olmaya layıktır. Ahşap türbe haddi haiz olmamakla beraber yanındaki küçük cami ile yeşillikler arasında şayan-ı temaşa bir manzara arz etmektedir.

Şeyhin türbeye mulasık olan kütüphanesi denildiğine göre, ilahiyata, ilm-i nucuma, felsefeye dair pek kıymetli asarı Camidir.

Vaktiyle şehirde diğer birçok abidat mevcut imiş. Tepenin etrafında adım başında eski binalara, büyük kapı aksamına, başları kopmuş minarelere, yarı yıkık kubbelere tesadüf edilir. Bu harabelerde ara-sıra tesadüf olunan çinilerle minelenmiş tuğlalar, taşların küllü ve tozlu levnine zinde ve zengin bir hal verir.

Selçuk abidatından birçoğu mahv olmuştur. Ebniye taşının fik-

Sırçalı Medrese

danı, hali ahzu mimarlarını meban-i kadimenin taşlarından istifadeye sevk etmiştir. Nitekim Vilayet Konağ'ıyla diğer buna mümasıl (benzer) tarafından yaptırılmış olan surun taşlarıyla inşa edilmiştir.

Harb-i Umumiden evvel Evkaf Nezareti müze müdürü Hamdi Bey'in teşebbüsü üzerine Karatay Medresesi ile İnce Minare Medresesini, Sırçalı Medreseyi tamir ve terim ettirmiş idi.

KAYNAK

Nasuhi Esad, "Konya'daki Selçuk Asarı bakiyesi" Yeni Mecmua, 13 Eylül 1923, c.4 sy.82, s.367-370

HER ŞEHRİN KENDİSİNE HAS BİR HAVASI VARDIR

Bunca yıl yaşadıkdan sonra geriye dönüp baktığımda, içine doğduğumuz ailenin, çevrenin ve de şehrin, kişiliğimizin oluşmasında ne kadar önemli ve etkili olduğunu biraz da hayretle fark ediyorum.

Selçuklu'nun başkenti, Hz. Mevlana'nın şehri olan ve de Anadolu'nun kalbinde konumlanan Konya'nın kendine özgü atmosferi, havası, suyu ve insanlarıyla beni ben yapan, kimliğimi, kişiliğimi nasıl etkilediğini yeni yeni keşfediyorum.

Evet, doğup büyüdüğüm, okullarına gittiğim ve on yedi yaşında ayrıldığım bu şehrin, kişiliğine nasıl silinmez bir damga vurduğunu şimdi şimdi fark ediyorum ben.

Her şehrin kendine özgü, başkın bir yanı vardır muhakkak. Konya'nın özelliği ve de güzelliği, sanırım o farkında bile olmadan solduğumuz uhrevî, mistik havasındadır...

Ben, bütün bir mahallelinin büyük bir aile gibi birbirinin sadece çoluk çocuğuna değil kedisine, kuzusuna, tavuğuna vb. varıncaya kadar her şeyine sahip çıktığı bir mahallede doğdum, büyüdüm. Aramızda zengin, fakir, soylu moylu şeklinde hiçbir ayırım gözetmedik. Zaten hepimiz de üç aşağı, beş yukarı aynı düzeydeydik.

Mahallemiz, imparatorluğun küçük bir kesiti, kopyasıydı. Taa doğudan Kars'tan, Erzurum'dan, taa batıdan Bosna'dan, Üsküp'den,

Gümülcine'den vb. gelmiş Kürt, Boşnak, Çerkez, Tatar vb. aileler ve gayrı müslim komşularımız vardı bizim... Biz çocuklar akşamlara kadar sokakta oynardık...

En sevdiğim ay Ramazan'dı benim. Özel bir aydı. Daha gelmeden hazırlığı başlardı evlerde. Gelince de müthiş bir hareket, gelip gitmeler, iftar davetleri, teraviler başlardı. Gerçekten beti bereketi olan bir aydı. Bereketine çocuk aklım pek ermese de, o ayın diğer aylardan farklı olduğunu sezerdim.

Bir kere, hiçbir iftar "bugün de böyle oluversin" diye geçirtilmez, mesela sevmediğim patlıcan musakkası hiç yapılmaz, tatlısıyla tuzlusuyla nadide yemekler yapılırdı.

Aslında ikindiden sonra iftara kadar yaşanan o telaşa bayılırdım ben... Çocukluğumda Ramazanlar uzun yaz günlerine rastlardı. Sabahattan ne kadar:

-Bugün yemeğimiz var. Fazla bir şey yapmaya gerek yok. Bir çorba yaparız, yeter (zira çorbalar her gün taze taze ve çeşit çeşit pişirilirdi) dense de, akşama doğru muhakkak ilâve bir şeyler yapılırdı.

İftar sofralarına verilen önem, çeşitli peynir, zeytin, reçellerin özenle yerleştirilmesi, top vakti yaklaştıkça artan telaşa bayılırdım. Biz çocuklar da karınca karınca katılırdık bu telaşa. Arada oruç tutanlarımız da olurdu. Ben de büyüklere özenip oruç tutanlardımdım. Hep birlikte elimizde iftarlıklar, topu beklerdik kimi akşamlar...

Hiç unutmuyorum, duvar dibi Ermeni komşumuzun İstanbul'dan gezmeye gelmiş benim yaşındaki yeğeni Keröpe (biz ona Körepe dedik) halasına:

-Beni de sahura kaldır. Ben de Belma gibi oruç tutacağım, diye tutturmuş...

Çocukluk işte...

Biz Ramazan'ı böylesine içsel-leştirdiğimiz için, yıllar sonra çok ünlü bir tiyatro oyuncumuzun bir TV röportajında:

-Ben orucun ne olduğunu bilmezdim de "oruç **tutmayı**", kuşmuş gibi bir şeyi yakalamak zanneddim, dediğini duyduğumda inanamamıştım.

Nasıl olabilirdi? Bu topraklarda doğup büyümüş biri, orucu nasıl kuş filan gibi bir şey sanabilirdi? O sanatçının annesi yabancı, babası Türk'tü... Hâlâ da buna akıl sır diremiyor, anlamakta zorlanıyorum. Ve de bu bana hüznün veriyor... Değil böyle adı sanı Türk olan biri, bu topraklarda doğup büyümüş bir gayri müslümün bile orucu bildiğini sanırdım ben. Yanılmışım...

Silleleli arkadaşlarım vardı. Boyunlarında Amme Cüzleri, yaz tatlillerinde sabahları erkenden Hocaya giderlerdi. Ve de bize günahlardan, sevaplardan söz ederlerdi. Bir keresinde, erik çağlası yerken ektiği tuzu yere döken arkadaşımıza:

-Günah! Öbür dünyada Allah kirpikleriyle toplatacak sana o tuzu, demişlerdi.

Dehşet içinde kalmıştım. Yere dökülen tuzu kirpiklerimle nasıl toplayacaktım ben? Ve bu kirpiklerimle tuz toplayan Allah korkusu taa, yüreğime işlemişti. Taa ki yirmi üç yaşında Mesnevi'yi okuyana dek...

Konya'da doğup büyümüşüm.

Mevlana Müzesi müdürünün kızı Ülkü sınıf arkadaşım. Annesi annemlerin ahabası olduğu için, Müzenin bahçesindeki, önünde kocaman, dört bir yana dal budak sarmış, baharda misler gibi ihlamur kokan evlerine de sık sık gider, müze bahçesinde vb. koşup oynardık. Ayrıca Türbeyi de ziyaret ederdik.

Rahmetli halamla annem, bir zamanlar Mevlevi dergâhı olan müzede yapılan âyinleri, semazenlerin tennurelerini birbirine değdirmeden dönüşlerini uzun uzun anlatırlardı. O tarihlerde bugünkü gibi sema gösterileri filan yoktu, yasaktı. Bu yüzden anlattıkları şeyleri gözümde canlandıramazdım...

Dahası, Şemsi Tebrizi'ye komşu oturuyorduk Küllükbaşı'nda. Aslı Güllükbaşı'ydı ve Mevlevi dedelerinin gül bahçesiymiş bir zamanlar. Ama bütün bunlara rağmen, belki de boyumu aşan, okuyup anlayamayacağım bir eser olduğunu sandığım için Mesnevi'yi hayli geç okudum ben. Okulda Mesnevi'nin adı geçerdi de ilk 18 beyti olsun öğretilip, iki satır olsun hikâyelerinden söz edilmezdi...

Hız. Mevlana'nın Mesnevi'siyle ilk yüz yüze gelmem, Konyalı diş doktorumuz Mustafa Bey'in Kadıköy'deki muayenehanesinde oldu. Kitaplıkta bordo renkli Mesnevi ciltlerini görünce dayanamadım ve okumak için ödünç aldım. Ve altı ciltlik o muhteşem eseri adeta yutar gibi okudum. Her tedaviye gidışte, bitirdiğim cildi verip yenisini alıyordum. Sonuncu cildi bitirdiğimde devamı olmadığı için çok üzülmüştüm.

Evet, Mesnevi'yi yirmi üç yaşında okudum ben ve bir daha da başucumdan hiç ayırmadım. Şimdiye kadar kaç kez okuduğumu sorarsanız söyleyemem. Rahmetli ha-

lamdan dinlediğim hikâyelerin çoğunun Mesnevî'den olduğunu böylece öğrendim. Ama Mesnevî'yi baştan sona Mevlana'dan okumak bambaşkaydı...

Benim okuduğum MEB'nın yayınladığı İzbudak-Gölpınarlı nüshasıydı. (Daha sonra Tahir'ül Mevlevî'nin 10 ciltlik Mesnevî Şerhini de aldım.) Cildlerin sonunda, beyitlerin atıfta bulunduğu Âyet ve Hadisler'in açıklamaları da bulunan nüshaydı bu. Mesnevî'nin adeta bir Kur'an tefsiri, meali olduğunu da kendi kendime keşfettim. Zira o tarihte henüz Kur'an'ı Kerim mealini okumamıştım.

Ve de en önemlisi, ben Mesnevî'de bize şah damarımızdan daha yakın olan Allah'ı buldum. Nasuh isimli o azgın tellâğın tam da müthiş sırrının ortaya çıkacağı anda Allah'a yürekten yakarışı ve kurtuluşu adeta yıldırım gibi çarptı beni.

Nasuh, biliyorsunuz, kendisini gizleyen, yüzü kadına benzediği için kadınlar hamamında natırlık yapan bir tellâk. Bu sahtekârlıktan vazgeçmek için defalarca tövbe edip bozmuş tövbesini.

Bir gün Padişahın kızının küpe-sindeki inci kaybolur hamamda. Bulunması için bütün hamam halkından anadan doğma soyunmaları istenir. Nasuh'ta şafak atar. Gazel yaprağı gibi titremektedir. Sırrı ortaya çıkacak, felaketi olacaktır.

-Yarabbi, diye yakarır. Arama nöbeti bana gelirse, eyvah! Rahmet eteğine sarıldım, medet medet!

En son o kalmıştır.

-Nasuh! Sıra sende! sesini duyar, kendinden geçer.

Ve birden:

-Kaybolan inci işte şuracıkta! müjdesi duyulur.

Nasuh tekrar kendine gelir.

Herkes ondan helallik istemekte:

-Senden şüphe ettik, hakkını helal et! demektedir.

“Suçlarımın hepsini bir ben bilirim, bir de onları örten Allahım, der Nasuh. Yaptıklarımın hepsini gördü de göstermedi. Cehennemliktim, bana cenneti bağışladı.”

İşte halk arasında “Nasuh nusuf tövbesi” denen, geçmiş günahlara pişman olup bunları bir daha işlememeye azmetmek manasına gelen tövbe budur.

Mevlana'da ben “rahmeti kahrından ileri” olan Allah'ı buldum. Oysa o zamana kadar hep korkunun ağır bastığı, yere dökülen tuzu kirpiklerimle toplatan bir Tanrı imajı vardı kafamda. Oysa Mevlana'da, tövbe eden Nasuh'a bile yardım eden bir Allah vardı; ne suç, ne günah işlemiş olursa olsun nedamet getiren herkesi affeden Yüce Yaraticı'nın, engin sevgi, şevkat, mağfiretle dolu olduğunu keşfettim ben... Ve bunca günahkâr, tövbesini defalarca bozmuş birini bile affeden, kapısından eli boş çevirmeyen, kulunu hiçbir zaman gözden çıkarmayan Allah'ın varlığı bana sonsuz bir huzur ve güven verdi...

Kalabalık ailem birer ikişer Hakka yürüyüp yalnız yaşamaya başladığımda, ziyarettime gelen emekli ilkokul öğretmeni komşum, durup dururken:

-Belma hanım, böyle yalnız yaşamaktan korkmuyor musunuz? diye sordu.

-Hayır, dedim, neden korkayım ki? Allah var.

Gerçekti bu. Ben ki, yetişkin yaşımda bile gece korkulu rüya gördüğümde annemin koynuna sığırdım... Artık tek sığınılacak varlığın Allah olduğunu biliyordum...

S o n